

ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ РЕКРЕАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ

доц. Сотник І.М., студент Зайкіна С.В.

Перехід економіки України до ринкових відносин характеризується деякими якісними перетвореннями, які зумовили складні структурні зміни у всіх галузях господарства. Ці зміни знаходять відображення в економічному механізмі господарювання, який характеризується відсутністю концептуального бачення взаємовідносин економіки і екології. Такі обставини обумовлюють необхідність вивчення теоретичних і практичних проблем екологічної економіки, особливо в регіонах, де будь-які зміни у якості навколишнього природного середовища відчуваються з особливим загостренням.

Серед європейських держав Україна має один з найвищих інтегральних показників негативних антропогенних навантажень на природне середовище практично по всій території. Причому у двох третинах областей екологічна ситуація та якість навколишнього природного середовища характеризуються як гостро критичні і не сприятливі для здоров'я людини. Природокористування є вкрай нераціональним, марнотратним й екологонезрівноваженим, а ефективність використання природних ресурсів надзвичайно низька. Особливо це стосується курортно-рекреаційних територій країни.

Природні рекреаційні ресурси – це об'єкти і явища природного походження, що можуть бути використані для туризму, лікування, відпочинку. Вони впливають на територіальну організацію рекреаційної діяльності, формування рекреаційних районів (центрів), їхню спеціалізацію та економічну ефективність. Рекреаційні ресурси сприяють відновленню фізичних і духовних сил людини, її працездатності, використовуються для прямого й опосередкованого споживання та виробництва курортних і туристичних послуг

У сучасному світі відпочинок, рекреація, туризм, оздоровлення – що врешті-решт означає здоров'я – є найвищою соціальною цінністю. Тому за останні кілька десятиріччів у світі поступово зростає значення туризму і рекреації. Це пов'язано, в першу чергу, із значним зростанням доходів населення економічно розвинених країн, зростанням загальноосвітнього рівня людей, розвитком транспортного сполучення.

Таким чином, поступово підвищується попит на рекреаційні ресурси високої якості, що здатні якнайповніше задовольнити потреби людини у відновленні її життєвих сил. Отже, першочерговою проблемою постає питання економічного забезпечення можливості ефективного використання рекреаційних ресурсів, що має бути підкріплено розвитком відповідної інфраструктури.

Друга проблема – це збереження цілісності і чистоти цієї території. Якщо поряд з будинком відпочинку будуть розміщені промислові об'єкти, то певний рекреаційний комплекс втратить свою привабливість. З цих позицій активізуються питання оптимізації планів розміщення продуктивних сил з урахуванням рекреаційного фактору. Важливого значення набуває недопущення нецільового використання рекреаційних територій, що має місце, зокрема, у прибережній смузі м. Одеси. Ялти та інших приморських міст України.

По-третє, як і будь-яке використання території, рекреаційна діяльність людей також має свої позитивні і негативні сторони. Проблеми охорони природи і раціонального природокористування в умовах курортно-рекреаційних комплексів стоять досить гостро. Курорти виступають складними територіальними утвореннями. Їх розглядають як системи, що містять:

- природні комплекси, які задовольняють, власне, рекреаційні та побутові потреби;
- технічні системи і обслуговуючий персонал, що забезпечують умови життєдіяльності, лікування та відпочинку;
- органи управління, які здійснюють планування і повсякденне регулювання курортно-рекреаційними комплексами.

Наявність у складі курортно-рекреаційних комплексів останніх двох компонентів обумовлює виникнення певного екодеструктивного впливу на навколишнє природне середовище, пов'язаного з необхідністю забезпечення функціонування конкретного курортно-рекреаційного комплексу. Цей вплив обумовлюється будівництвом санаторіїв та будинків відпочинку, зміною ландшафту прибережних смуг, розвитком індустрії громадського харчування та розваг тощо.

Підсумовуючи, зазначимо, що використання природних рекреаційних ресурсів повинно бути помірним, раціональним, плановим. Володіючи величезним природним потенціалом, Україна має усвідомити необхідність розвитку рекреаційно-туристичної інфраструктури та максимально ефективно використати цей фактор.